

XESUS E A CRÓNICA DE BERIA

Lema: Incognitus

I

Botándose encima o tempo
para a Begonte acudir,
a Virxe, Xosé e o Neno
outro ano queren vir
reencarnados en vilegos
e vestidos a tal fin,
coma se fosen labregos
sen nada que presumir,
con moito comedimento
e tratando de eludir
aos curiosos que arreo
andan como malandríns
procurando maniqueos
e afamados que aplaudir,
por iso dan arrodeo
antes de a Begonte ir
e poñerse ao aconchego
do cénit e do nadir
e da inclemencia do ceo
e para a neve eludir.

II

*Viña Xesús no cabalo
que a María levaba,
o corazón nos seus brazos
e no regazo... unha alfaiá.*

Ían todos dacabalo,
na Feira do Monte entraban
para comer un bo caldo
que daban nunha pousada,
todo isto era o legado
onde os valuros moraban.

San Xosé en mula torda
e a Virxe nun bo cabalo
despois xa da Noiteboa
e o fillo recién nado.
Chegando xa á casopa
a aldraba xa entoan,
para comer o compango,
para sentir o abrigado.

*Viña Xesús no cabalo
que a María levaba,
o corazón nos seus brazos
e no regazo... unha alfaia.*

Entrando pola soleira
un cego cun violín
—moi cerquiña da lareira—
e arco de almafí,
saca notas da súa angueira
para a todos instruír
coa CRÓNICA DE BERIA
que é de PSEUDOTURPÍN,
do CÓDICE CALIXTINO
e que principia así:

*CEGO.- CRÓNICA DE BERIA
(Pseudoturpín). Códice Calixtino.*

I

*A lenda que agora vou mencionar
vén de Carlomagno e dunha pasaxe
que da crónica de Turpín renace
sendo Lucerna a romancear,
ou Beria, palafítica e flotante
no Vale Verde desta Terra Chá,
chamada Valuria polos falantes
e os valuros de Lamas de Goá
son o renome dos seus habitantes
e a súa historia que vou relatar.*

II

*Cando os mouros Hispania asoballaron,
son os galegos os únicos libres
porque moi feramente pelexaron,
mais ás veces por moitos repiques
penetran en sitios afastados
e chegan á Lucerna invencible,
aínda que axiña foran expulsados.*

*Os mouros poderosos e temibles
catívanse coa Beria os descastados
e reinando Afonso o irrepitable,
segundo dos galegos e asturianos,
ha pedir axuda a un rei sensible,
famoso en Francia e moi nomeado,
chamado Carlomagno o invencible
e aos doce Pares de Francia afamados.*

*Moi bo cristián era Carlomagno,
o rei, Roldán e os seus vasalos,
Oliveros e todos os guerreiros
que non ben por Deus foron chamados
e por Xesús Cristo capitaneados
combatendo e botando aos desalmados
da terra de Lucerna, asolagados.*

III

*Na lagoa de Carregal, Cospeito,
á beira da virxe do Monte está
a cidade afondada de Valverde,
na Valuria, corazón da Terra Chá,
e alí no monte nunha rocha impresa
a pegada do cabalo de Roldán,
cando este pediu a Xesús Cristo
ben entrado na última hora do serán
alongar o día, ipor caridade!,
para os inimigos derrotar
e é alí en certeza e en puridade
a partir daquel día tan audaz
que ao poñerse o sol en toda a Valuria
segue polos séculos veraz
tardando en anoitecer unha hora máis
en recordo da pegada de Roldán.*

IV

*A todo aquel que tal non queira crer
que isto aconteceu na Terra Chá,
que pola Serra Loba de Aranga,
perto da ermida de San Vitorio está,*

*ao lado dun cruceiro, e a poucos metros,
a marca dos borceguís de Roldán.
Mais se aínda descrido e temeroso,
segues sen crer porque es pertinaz
que á parroquia de Sesulfe te vaias,
cerca de Guitiriz, e bo solaz,
na veciña aldea dos Vilares
que o erudito Bouza Brey nos dá,
nunha peneda onde están impresas
as marcas do cabalo de Roldán,
son ferraduras feridas nas pedras
cando a nosa Beria veu a liberar
achándose un quilómetro afastadas
as pegadas do cabalo alazán.*

III

Tomando o caldo estaban
e Xesús o biberón,
cando a toda sazón
e sen que o esperaran
un milagre vén obrar,
pois o Neno, recién nado
ponse el a partillar
a cerca do expresado
polo cego neste lar.

XESÚS.- «Si, era cristiá Carlomagno,
Roldán e os seus vasalos,
Oliveros e os guerreiros
que nesta lenda son citados,
mais non por iso, compañeiros,
é verdade todo o cantado.

Eu quero poñer en claro
a pouca veracidade
e a beleza deste canto
que con toda a habilidade
é dos valuros enxalzo.

Deus non chamou a Roldán
para acudir á batalla,
nin Xesús foi capitán
de ningunha algarada,
nin tampouco no serán
houbo horas alongadas
que isto é cousa de truíans
e das súas bufonadas,
pois na prédica cristiá
non caben as trampulladas
nin aínda no Corán
cabe tal barrabasada
a de chamar aos irmáns
para a loita encarnizada
por ser isto anticristián
fóra de toda cruzada,
verter sangue e matar
non é de homes de talla,
máis importante é amar
moito e con perseveranza
e sempre a prol da paz
e de toda perdoanza.

Isto dixo o Meniño
despois do leite beber.
Quedan todos sorprendidos
e feitos homes de ben,

pois de xeito desprevido,
todos din amén, amén.

*Viña Xesús no cabalo
que a María levaba,
o corazón nos seus brazos
e no regazo... unha alfaia.*

Ían todos dacabalo
a Feira do Monte adiaban
por asuntos de traballo
e xa logo enxergaban
ao Begonte requintado.

Xa no Centro Cultural
que por todos é nomeado,
Xosé Domínguez Guizán,
fundador do aquí creado.
Dille a Virxe a Xosé,
acariñando ao ben nado:
«Eu non sei polo que é
pero atopo algo estraño».

Xosé á Virxe conforta:
«Xa vexo o que me albiscabas,
sonche obras de mellora,
das que non te decatabas.
Fíxate ben na cuberta,
antes era ondulada

...
...

para facela abrigada
cambiáronlle as carapelas,
tamén chamadas pranchetas
por outras máis abeiradas
en arrimo e seguranza,
aconchego e arrabada
que fan do Belén a entrada
e ao salón dan acceso,
por escaleiras colgadas
e descansíño de ingreso.

*Viña Xesús no cabalo
que a María levaba,
o corazón nos seus brazos
e no regazo... unha alfaia.*

XOSÉ.- Abre a porta, María,
quedarás engaiolada
polo que aquí verías
e pola nova bancada.

MARÍA.- Os asentos espazados,
todo é comodidade
mais tanén seguridade
de todos os desprazados,
que son nosos visitantes.

XOSÉ.- Fíxate tamén no acceso
e na beleza das gradas
que con todo embeleco
para as cadeiras de rodas

queda un espazo ameno
feito para dar diploma
e de moita mellorada.

*Viña Xesús no cabalo
que a María levaba,
o corazón nos seus brazos
e no regazo. . . unha alfaia.*

MARÍA.- A verdade, meu Xosé!
é que imos mellorando.
Mira agora ao Belén,
a ver se atopas novatos
entre as figuras que vés?

XOSÉ.- Por alí eu vexo algo
que me chama a atención,
un home con un bo mallo
dálle ao trigo con tesón,
e aquela do ano pasado
que causou deleitación,
foi do incendio, o apagador,
aínda que a matalota
da que todos toman nota,
tamén causou sensación.

*Viña Xesús no cabalo
que a María levaba,
o corazón nos seus brazos
e no regazo. . . unha alfaia.*

A mula e o cabalo
pasaron para o Belén,
un púxose a un lado
e a outra tamén.

A Virxe e san Xosé
tamén entraron no estrado
e puxeron ao Bebé
nas pallas, escarranchado,
para comenzar o mes
recibindo aos ben chegados
neste belén begontés
ao que estades convidados.